

НАЦІОНАЛЬНА РАДА
ВІТАЄ НРУП

До Президії Народного Руху України за Перебудову в столицюмному древньому граді Києві, Україна. Дорогі брати і сестри! Дорогі подвижники! Президія Української Національної Ради на чужині, що об'єднує переважно частину українського організованого громадянства діаспори, з призначенням і подивом слідкує за сучасними подіями на рідній батьківщині — Україні. Зокрема приковує нашу увагу успішні наради Установчого з'їзду Народного Руху України за Перебудову, що проходять з великим піднесенням і важливими творчими наслідками у Києві 8-го, 9-го і 10-го вересня ц.р.

Цей з'їзд пов'язуємо у наших надіях з ґрунтовними змінами в Україні на краще, чого сподівається українці, що живуть в Україні і в розсіянні. Соціальна і політична різноманітність НРУП, масовість його учасників, до яких належать письменники й інші інтелектуали, як також робітники і селяни, робить цей рух винятковим явищем української історії. В цьому його унікальна неспроможність, сила і перспективність.

Особливо надаємо великого значення програмі НРУП, прийнятій на цьому з'їзді, як вияву реалістичного державницького примирення в теперішній складній внутрішній і зовнішній ситуації до завершення державної суверенності України.

Широко вітаючи Вас і Ваші дотеперішні загальнонаціональні досягнення на цьому етапі відродження України, віримо, що Ваші енергійні заходи для розширення її державної суверенності, збереження її української самобутності, забезпечення прав української мови (її державного статусу), шкільництва, узгодження потреб у рівній ролі всіх національних і релігійних меншин, що мешкають в Україні, як правильно відображено в програмі, — все це невідкладні завдання сьогодення. Віримо, що Ваші зусилля дадуть в недалекому майбутньому нові значні успіхи, зокрема для об'єднання всіх прощарків населення України навколо програми НРУП і його складових частин. Україна має бути спільним добром для всіх її громадян.

З приємністю сприймаємо Ваші шляхетні плани нав'язувати дружні, ділові стосунки з українцями, що перебувають на чужині. Ваші наміри знайти широкі кола населення України з культурно-громадськими, духовно-релігійними, науковими, професійними, мистецькими тощо здобутками української діаспори, що у неслухних умовах власними зусиллями, власними матеріальними засобами і важкою працею зберегли або і примножили неспроможні цінності для українства у світі, не раз обороняючи добре ім'я нашого народу перед чужим, не завжди прихильним світом, — відповідають нашим прагненням й ідеалам.

Дорогі брати і сестри, справжні борці-подвижники нашої рідної батьківщини, запевняємо Вас, що ми тут на чужині будемо і далі сповнавати наші священні обов'язки супроти нашого народу у його змаганні за вільне життя на своїй прадідівській землі у вільній суверенній державі українського народу.

Шановна Президіє, шановні ділячі-ентузіасті Народного Руху України за Перебудову, дорогі борці за демократію і суверенність України, з глибоким почуттям поваги і поваги до Вас, до всіх історично-національних успіхів на Вашому нелегкому, але історично величому шляху боротьби за кращу долю українського народу.

За Президію Української Національної Ради

Михайло Воскобойник, голова
Зенон І. Городиський, секретар

„ГЛЯНЬТЕ — Я СТОЮ!”

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — У сонячний теплий осінній день ідемо аж на другий кінці Нью-Йорку, щоб власними очима побачити це щось надзвичайне, яке ще перед кількома місяцями видавалося неправдоподібним — побачити Івана Йоника, який ступав на „ноги”.

В лабораторії „Ортопеді і Протетик”, що заховалася біля Пресвітеріанського шпиталю, зустрічаємо знову із І. Йоником, його милою дружиною та їхнім „ангелом хоронителем” Христіною Ковч. Вони саме приїхали знову з Рочестера, щоб перейти чергове примірювання протез, які мають І. Йоників заступити ноги.

І. Йоник відроджує на візочку і нам стають перед очима немов це було вчора його перші відвідини в „Свободі” та його трагічна розповідь про втрату ніг, про місяці в лікарні в Західній Україні та довге чекання на виїзд до ЗСА в надії, що тут знайде допомогу.

За декілька хвилин мене кличуть до окремої кімнати і я просто не хочу вірити своїм очам — перед нами стоїть випрямлена на весь ріст людина, що ще так недавно безсилно сиділа у медичному візочку.

„Гляньте — я стою!” — клич він мені на привітання і гордо робить, тримаючись поруччя, кілька самостійних кроків. Важко описати це радість і гордість на обличчі І. Йоника

Іван Йоник вчиться ходити на протезах.
(Фото: ред. О. Кузьмович)

— Ї треба було пережити так як мали шість ми. І ми усі стояли біля нього зворушені докраю, включно із Джоном Алстером, що безпосередньо слідкує за І. Йоником та був одним із виконавців протезу.

Д. ПАВЛИЧКО СТАВ ДЕПУТАТОМ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ СРСР

Київ. — Газета „Літературна Україна” в числах 41-42 за жовтень ц.р. опублікувала розповідь про те, як члена Спілки Письменників України (СПУ) Дмитра Павличка обрали народним депутатом СРСР. Сталося 15-го жовтня 1989 року.

Калузька територіальна виборча округа ч. 461 Івано-Франківської області мала зареєстрованих п'ять кандидатів у народні депутати СРСР на один мандат. Треба було обрати когось замість відкликаної депутата В.Матвеева, який став головним арбітром СРСР. Кандидатами на народних депутатів були запропоновані такі особи: керівник Львівського відділення Інституту ботаніки АН УРСР М.Голубець, генеральний директор об'єднання „Прикарпатліс” І.Калуцький, директор Львівського дослідного експериментального механічного заводу В.Кіценко, члени СПУ Д.Павличко та С.Пушик.

Ось як розповідає про ситуацію перед виборами письменник Степан Пушик, якого народ уже двічі висував кандидатом на народного депутата:

„... Під час виборчої кампанії я вдруге переконався, що в адміністративного апарату нашої області є сини й пасинки. Радіо, преса, спеціальні наради проводяться для того, щоб за будь-яку ціну І.Калуцький став депутатом Верховної Ради СРСР. У трьох друкарнях області випущено „агітки” про цього кандидата в народні депутати, а про всіх інших має вийти спільний плакат, тираж якого 3,500 примірників. Але випуск його затримався, хоч до виборів лишилося всього кілька днів. Від тресту „Прикарпатліс” уже є один депутат — робітник меблевого комбінату, то й дивує, що апарат так активно проштовхує другого лісника, який генеральним директором став кілька тижнів тому і нічим себе не проявив.

У ситуації, яка склалася, я вирішив зняти свою кандидатуру в народні депутати Союзу РСР на користь письменника Дмитра Васильовича Павличка й закликую виборців агітувати та голосувати за нього. Своїм же винником я хочу показати виборцям, що між літераторами завжди існувала солідарність, інтереси народу завжди були вищими, ніж особиста вигода, що нам чужі амбітності, кар'єризм, міжусобна боротьба”.

Свої кандидатури зняли теж М.Голубець і В.Кіценко. Таким чином у неділю, 15-го жовтня, тобто в день виборів, населення Калузької територіальної округи ч. 461 могло обрати свого народного депутата лише з двох кандидатів: І.Калуцького й Д.Павличка.

Про наслідки голосування (Закінчення на стор. 3)

Д. Павличко

ту, то й дивує, що апарат так активно проштовхує другого лісника, який генеральним директором став кілька тижнів тому і нічим себе не проявив.

У ситуації, яка склалася, я вирішив зняти свою кандидатуру в народні депутати Союзу РСР на користь письменника Дмитра Васильовича Павличка й закликую виборців агітувати та голосувати за нього. Своїм же винником я хочу показати виборцям, що між літераторами завжди існувала солідарність, інтереси народу завжди були вищими, ніж особиста вигода, що нам чужі амбітності, кар'єризм, міжусобна боротьба”.

Свої кандидатури зняли теж М.Голубець і В.Кіценко. Таким чином у неділю, 15-го жовтня, тобто в день виборів, населення Калузької територіальної округи ч. 461 могло обрати свого народного депутата лише з двох кандидатів: І.Калуцького й Д.Павличка.

Про наслідки голосування (Закінчення на стор. 3)

Померла О. Соневицька

Нью-Йорк. — Тут в понеділок, 6-го листопада ц.р., померла Ольга з Ласовської Соневицька, громадська діячка в таких організаціях як СВА, СУЖА, Літературно-Мистецький Клуб український патріархальний рух та інші.

О. Соневицька була керівником мистецької галерії

картин в Нью-Йорку та довголітньою кореспонденткою „Свободи”.

Покійна залишила в смутку синів-дідів Ігоря і Ростислава з родинами та дашу родину в ЗСА і Україні. Замість квітів на могилу родина просить складати портрети на Український Музей і на Патріархальний Фонд.

Парастас буде відправлений у заведенні Яреми в середу, 8-го листопада, в год. 7:30 вечора, а похорон — в четвер, 9-го листопада, в год. 9:30 вранці з церкви св. Юра на український православний цвинтар в С. Бавид Бруку, Н.Дж.

СХОДИНИ
КОНВЕНЦІЙНОГО
КОМІТЕТУ

Балтимор, Мд. — Тут в суботу, 11-го листопада ц.р. о 10-й год. ранку в приміщенні дому „Самопоміч”, 239 Бродвей південь, відбулися сходи Конвенційного комітету УНСО юзу. В програмі сходи обговорення всіх справ, пов'язаних з підготовкою 32-ї Конвенції УНС, яка відбудеться від 28-го травня до 2-го червня 1990 року в готелі Гаст-Рідженсі в Балтиморі. За дальшими інформаціями звертатися до головного радного Євгена Іванова, керівника Бюро УНС у Вашингтоні, на число телефону: (202) 347-8629.

ОСІННЯ ЗАБАВА
В КЛІФТОНІ

Кліфтон, Н.Дж. — Тут в суботу, 11-го листопада ц.р. в Українській Централі, 240 Говп аве., Станція Плат та Осередок Спілки Української Молоді в Пассейку влаштовують осінню забаву. На забаві, яка почнеться о 9-й год. вечора гратиметься оркестра з Торонто „Нове покоління”. Столики резервувати: (201) 772-3344.

Рада Міністрів СРСР розглянула
економічні зміни

Москва. — В повідомленні ТАСС з 21-го жовтня сказано, що в Кремлі 20-го жовтня відбулося засідання Президії Верховної Ради, яке провів Михайл Горбачов, а серед багатьох питань з життя держави було заслухано інформацію голови пільгової і бюджетно-фінансової комісії Ради Союзу при Верховній Раді СРСР В. Кучеренка про працю над проектами плану і бюджету на 1990 рік.

В той же день, тобто 20-го жовтня ц.р., Рада Міністрів СРСР розглянула питання економічного розвитку країни за минулі дев'ять місяців 1989 року. В результаті обговорення з'ясувалося, що темпи приросту національного доходу і промислової продукції за січень-вересень 1989 року знизилися майже вдвічі порівняно з тим же періодом минулого року. Про це розповідається на сторінках газети „Радянська Україна” з 22-го жовтня, в „Ізвестіях” з 21-го жовтня та в інших центральних газетах.

У повідомленні ТАСС сказано, що уряд з особливою стурбованістю відзначив крайню незадовільну обстановку з перевезенням народно-господарських вантажів у країні. Тривалий час із залізничних станцій і з морських портів не вивозяться продовольчі і промислові товари, в тому числі імпортовані товари. Найбільша кількість вантажів скупилася на залізничних станціях, Молдавії, а також у портах Одеси, Новоросійська і Ленінграді.

Продовольчих товарів не додано ринкові за дев'ять місяців цього року на 3,7 біл. карбованців. Дуже відстають у виробництві продуктів харчування Латвія, Грузія, Українська, Узбецька республіки і багато областей Російської Федерації.

За дев'ять місяців у розріблену торговельну мережу не додано майже 700,000 тонн рибних продуктів. Водночас міністерство рибного господарства СРСР дозволило різним організаціям продати за кордон понад 430,000 тонн рибної продукції.

Дуже повільно доставляються в торгівлю також промислові товари, яких не додано на суму 5,6 біл. карбованців. Тривожить погане забезпечення населення паливом.

Легко покаравши деяких міністрів та їх заступників, Рада Міністрів СРСР визнала причиною всіх бід висо-

ке зростання заробітної плати в проєктно-конструкторських, науково-дослідних і проєктно-дослідних організаціях. У зв'язку з цим Рада Міністрів СРСР прийняла рішення скасувати постанову про переведення наукових організацій на повний господарський розрахунок і самофінансування. Іншим кроком для виправлення ситуації в економіці було рішення міністерства фінансів СРСР припинити субсидії виставці досягнень народного господарства, яка багато років демонструвала „тріумфальні успіхи”.

В кінці жовтня Верховна Рада СРСР розглянула законопроект, представлений міністром фінансів СРСР Валентином Павловим, де передбачалося значне підвищення цін на тютюнові вироби, пиво та делікатеси продукції. Однак депутати ВР СРСР більшістю проголосували проти підвищення цін. Голова Ради Міністрів СРСР Михайл Горбачов заявив, що уряд пропонує підвищити ціни не від доброго життя і вважає що акцію тимчасовою і вимушеною. Рибков звинуватив законодавців, що вони закликають до збільшення витрат, але не кажуть звідки взяти гроші. Міністр фінансів В. Павлов зауважив, що для ефективного соціального управління і партійного апарату повинні продати з аукціону більшість персональних автомобілів „Волга”.

Після бурхливих дебатів ВР СРСР затвердила план економічного розвитку на наступний рік, встановивши витратну частину бюджету в сумі 489,9 біл. карбованців, при чому дефіцит передбачається на суму 60 біл. карбованців.

Економічний радник Горбачова Леонід Абалкін повідомив кореспондентам, що нерентабельні підприємства будуть перетворені на кооперативи.

А тим часом зростаюча інфляція відзеркалюється у цінах на „чорному ринку”, які досягли тепер нечуваного рівня. Прихильники загальнолюдської бідності не розуміють, що ціни зростають в наслідок дефіциту, тому спрямовують свою ненависть на кооперативи, хоч кооперативні ціни набагато нижчі від цін „чорного ринку”. Крім того кооперативи на відміну від спекулянтів платять податки.

Однак все частіше чути заклики з вимогами зборонити кооперативи, які, мовляв, обкрадають народ.

В АМЕРИЦІ

ІЗ ЗРОСТАННЯМ АПЕТИТУ американців на курячє м'ясо зростає кількість поранень на птахокмбінатах. На півдні країни спостерігається справжній птахокмбінатний „бум”, де робітники з допомогою спеціальних ножів та ножиць обробляють тисячі курей на швидкобіжущих конвейєрах. Управління охорони праці та здоров'я назвало птахокмбінатну індустрію, річний прибуток якої 16 біл. дол., найбільш небезпечною, де більше, як дві третини робітників зазнають поранень. Минулого місяця птахокмбінат Кардгіл було покрано гривною 242.000 дол., але це ще не запевняє робітникам покращання умов праці та збільшення платні, яка є 5-6 дол. за годину.

ВЛАДИМІР ГОРОВІЦ, піаніст-талант, ексцентричний віртуоз, та визначна особистість, помер в суботу, 5-го листопада, на 86-му році життя. Він народився 1-го жовтня 1904 року в Києві в сім'ї музикантів. Почав грати на піаніно починаючи з трьохлітнього віку, музичну освіту отримав у київській консерваторії. Після успішного турне у 1922-23 роках В. Горовіц дав 70 концертів, піаніст виїхав із Союзівського Союзу в 1925 році, а в 1928 році вже грав у ньюйоркській філармонії. В. Горовіц називали одним з найкращих піаністів ХХ століття. Осінню 1986 року він з тріумфом повернувся до СРСР і концертував в Москві і Ленінграді. Останній його виступ був у відновленій Карнегі Голл в Нью-Йорку в 1987 році.

300 КАТОЛИЦЬКИХ ЕПІСКОПІВ зібралися в Балтиморі, щоб відсвяткувати 200-річчя висвячення першого американського єпископа. У 1789 році Балтиморський єпархія включала всіх 13 єпископів з 50,000 католиків, які становили невелику групу чотирьох мільйонного населення країни. Сьогоднішня Римско-Католицька Церква в Америці нараховує 53,5 міль. віруючих, кожний п'ятий американець — католик. Перший американський єпископ Джон Керрол був першим та останнім, який був вибраний американськими католицькими священниками, всі наступні були призначували Папою Римським. В понеділок, 6-го листопада, почалася чотирьохденна сесія єпископів, на порядку денному якої будуть проблеми абортів, АІДС, гомосексуалістів, католиків негрівського походження та проблеми Близького Сходу.

УКРАЇНЦІ І ПОЛЯКИ СВЯТКУВАЛИ
У ЛЬВОВІ РОКОВИНІ ЛИСТОПАДА

Ферфід, Конн. (СПУФ). — У суботу 4-го листопада, відсвятковано у Львові акт народного примирення між польським й українським народами.

Для відсвяткування цієї події прибуло з Польщі 50 монахинь, телевізійна мережа і численні представники польського громадянства. Ця група разом із представниками львівського „Меморіалу”, очолювана професором львівського університету Євгеном Гринівим, зложили на Личаківському цвинтарі на могилах січових стрільців біло-червоні прапори і квіти з польськими написами, в яких просять прощення та відпущення польських переступків відносно українців.

Обі делегації, підтримані численною участю львівського громадянства, перейшли тоді на могили польських „Львівських Орляток”, які збігом обставин боролися проти українських борців за свободу у 1918 році. На тих могилах представники львівського „Ме-

моріалу” зложили синьо-жовті прапори і транспаранти з признанням за героїв борців за польську державу.

Ця подія була наперед підготовлена тижнями і її польські та українські організатори принципово виключили участь в ній теперішніх властивих польської та української держави.

Наміром української та польської організацій цієї події було довести до національного примирення обох поневолених народів в обличчя спільної загрози від того самого ворога, і це було переведене дією народної дипломатії, без участі офіційних представників урядів, а тільки громадянств обох народів.

Обидві організації надіються, що цей спільний вияв зрозуміння історичних обставин доведе до покращання відносин між обома народами, та змусить також і уряди рахуватися з таким станом.

ВІРМЕНИ СТВОРИЛИ
ВСЕНАРОДНИЙ РУХ

Єреван, Вірменія. — Опозиційні угруповування, котрі два роки тому були першими серед народів Союзівського Союзу, які відкрито кинули виклик Комуністичній партії в СРСР, оформили тут в неділю, 5-го листопада ц.р., новий народний рух Вірменії, цілью якого є здобути всі місця в надрах цих місцевих виборів.

Делегати установчого з'їзду Вірменського всенародного руху схвалили конституцію та програму, метою яких є, за словами одного із промовців, „дати можливість народові примусити партію демократизуватися”. Провід цієї нової організації заявив, що постаратися перетворити народний рух у справжню політичну силу.

Для багатьох із учасників конгресу метою цього руху є самостійність Вірменії, але під сучасну пору вони всі свідомі того, що це треба відкласти до вирішення майбутності, бо найперше треба зосередитися на підставі політичних і економічних змін у Вірменії.

Давид Варданян, член Карабахського комітету, який організував масові протестні маніфестації ска-

зав, що „жителі Нагірного Карабаху вже раніше заявили, що не можуть так довше жити, як жили впродовж цих 70-ти років, а сьогодні ми таке саме рішення зробили для цілої Вірменії. Це, що ми створили сьогодні, це є сильна, об'єднана організація з широкими можливостями в поодинокі громадах для боротьби за нашу національну незалежність. Ми сподіваємося, що її створення дуже підсилить наші змагання”.

Організатори цього нового руху, створеного з 10-ти складових груп, сподіваються, що він перемістить у всенародний рух чи фронт подібно, як в інших республіках СРСР, де рух рива ліують з Комуністичною партією коли йдеться про загальний вплив на населення. У програмі Вірменського всенародного руху сказано, що найвищою тепер цілью є об'єднати всі угруповування у Вірменії та поза її кордонами, щоб мати силу виграти надходячі вибори та створити „справжній народний уряд”, в якому Комуністична партія буде тільки одною складовою частиною.

У СВІТІ

ПІСЛЯ ДОВГИХ РОКІВ цілковитого відокремлення від суворим режимом померлого провідника Комуністичної партії Едвіна Гокші, Албанія прискореним темпом старатися встановити стосунки із Західною Німеччиною та Францією. Недавні відвідини в Тірані, столиці Албанії французького міністра праці Жан-П'єра Сайссона та західнонімецького міністра закордонних справ Гельмута Шифера, як також делегация Голландії та Фінляндії вважаються приготуванням для можливої допомоги та торговельних угод в майбутньому.

ДАНІЯ ПЛАНУЄ СВОЮ 40 МІЛ. допомогу призначену Китаєві спрямувати для індустриальної розбудови Польщі та Мадярищини. Міністер закордонних справ Уффе Еллеман-Бусен підкреслює, що допомогу призначену Китаєві буде заморожено після жорстокого здушення студентських демонстрацій за демократію в Пекіні весною ц.р. Він також заявив, що уряд Данії допомагатиме тим країнам союзовського блоку, які сприяють змінам і перебудові.

ЗАСІДАЮЧИ В ДАЛЕКОМУ гірському селі члени ліванського парламенту в неділю, 5-го листопада ц.р., вибрали нового президента країни Рене Муваада, мароніського католика, який виступає пошаною всіх угруповань, пов'язаних з цією 14-літньою громадянською війною, що стала спричинником смерті 125,000 осіб. Вибір Р. Муваада був зразу підтриманий Сирією, домінуючою військовою силою в цьому конфлікті з 30,000 армією в Лівані, та Американою, яка завжди закликала всіх розсварених забути свої міжусобиці, об'єднатися й підтримати нового президента.

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ справ СРСР подало до відома, що група членів Верховної Ради 12-13-го листопада ц.р. відвідає Японію. Делегация очолює член Політбюро ЦК КПСС Александр Яковлев. Речник міністерства закордонних справ СРСР Геннадій Герасімов, виступаючи на пресовій конференції для закордонних і місцевих кореспондентів, заявив, що програма поїздки парламентарної делегації включає зустрічі з японськими законодавцями для обговорення міжнародних проблем і перспектив майбутніх союзовсько-японських стосунків.

СВОБОДА SVOBODA

FOUNDED 1983

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302. Svoboda (201) 434-0237. U.N.A. (201) 451-2200.

Бюро УНЧ у Вашингтоні: (202) 347-UNAW. (202) 347-8631 (факс).
 Subscription: 1 year — \$40.00, 6 months — \$22.00, 3 months — \$12.00.
 U.N.A. members: 1 year — \$15.00. Change of address — \$1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Видатки на оборону ЗСА і збройна сила СССР

Астрономічний дефіцит державного бюджету — це найбільша фінансова турбота американської державної верхівки. Президент Роналд Реген проголосив принцип державної фінансової політики — не латати щорічно дефіцит новими податками. За принцип кожнорічного бюджету він рекомендував скорочувати видатки, перестати жити понад стан. Республіканець Реген закидав демократам, що вони є „великими видатковцями“, що вони щедро признають щораз більші суми на різні добрі цілі країни — не турбуючися звідкіль взяти ті гроші. Дефіцит покриває двома способами: 1) прибутками з нових податків і 2) друкуванням банкнотів. Ця легка метода давала жалюгідні наслідки. Захитувалась віра у завтрашній день, падала вартість долара, пригладувались часи великої репресії і рецесії, химерна біржа перебувала у стані хронічної нервозності. Президент Буш пішов шляхом свого попередника: ніяких нових податків; треба зменшити видатки в усіх ресортах — не порушивши тільки соціального забезпечення. Зате демократична більшість Конгресу рахуючися з фактом, що суспільство вороже новим податкам — вказувала на потребу скреслити якнайбільші суми з бюджету на оборону. Це створювало площину хронічного напруження між Білим Домом і Конгресом. І тому доброю новиною є проголошений „Нью Йорк Таймсом“ з 3-го листопада ц. р. компроміс, який уперше — за згодою від Пентангону зменшив значно видатки на протиракетну оборону з використанням космічного простору. Це „Зоряна війна“, ініціатором якої був Роналд Реген. Ця „Зоряна війна“ була причиною, що Михайл Горбачов зірвав першу конференцію на вершинах із Регеном в Іспанії.

Щойно недавно Горбачов, якому страшенно залежить на світліні разом із Джорджом Бушем, заявив, що він відкидає свою опозицію. Призначений Конгресом Пентагону бюджет на 1990 фінансовий рік у сумі 205 мільярдів дол., вміщує суму, яка дозволяє продовжувати дослідження над побудовою оборонної протиракетної ракети із космічного простору, — але не дозволяє на приступлення до продукції такої нової, здавалось би фантастичної оборонної зброї. Секретар оборони Дік Чейні висловив задоволення з завершеного компромісу, бо Конгрес погодився на продукцію найсучаснішого бомбардувальника Б-2, на літак Е-143 помосту літаконосця і на дослідні над літаком-бомбардувальником морської піхоти, який має підійматися вгору без розгону, як гелікоптер. З проголошених докладних цифр цього компромісу виходить, що Пентангону вдалося переконати більшість демократів у Конгресі, що не вільно послаблювати збройну силу ЗСА. Коли збройні сили керованого Москвою Варшавського пакту все ще багато перевищують сили членських країн НАТО.

Від 1945 року, зараз після мирової Потсдамської конференції, коли ЗСА і СССР були ще союзниками, той союзник став найгіршим противником. У 1949 році створилося НАТО. Настав період холодної війни, після неї період „стримування“ і вже за Михайла Горбачова „співпраці“. Відповідником НАТО став згаданий бльок СССР і його сателітів у т. званому Варшавському пакті. Не зміна ідеології, а гостра економічна криза примусила Москву редукувати свої видатки на на збройні сили. В минулому тижні Горбачов заповів, що до 1991 року СССР зліпить шість танкових дивізій у Східній Європі, себто 5,000 танків, і що решта — 24 дивізії будуть так перебудовані, що стануть не офенсивною, а суто оборонною силою. Делегації американських конгресменів до СССР і військові фахівці признали, що Горбачов сказав правду. Але верховний командант збройних сил НАТО ген. Джан Галвін ствердив, що заповіджена Горбачовим редукція збройних сил СССР зменшить їх тільки на 10 до 15 відсотків. У ділянці наземних військ і панцерних возів СССР надалі куди перевищує здатність НАТО. Советський міністер військових справ Дмитрій Язов заявив недавно, що збройні сили СССР рішуче наставлені виключно на оборону. Представники ЗСА на постійній конференції роззброєння у Відні чи в Женеві обороняють принцип рівності збройної здатності НАТО і Варшавського пакту. Першорядна стаття на цю тему у числі тижневики „ЮС Нью енд Ворлд Ріпорт“ з 6-го листопада 1989 року п. з. „Зручніша і гіршіша советська збройна сила“.

Змагання вільного світу під кермою Америки, щоб запевнити мир і добробут людству, знайшов сильного союзника у процесі розвалу комунізму. В минулому тижні речник уряду СССР Геннадій Герасімов признав, що Москва рахується з можливістю виступу з Варшавського пакту Польщі й Мадярщини та навіть з'єднання двох частин поділеної Німеччини. У такій ситуації нереальними стали мрії Сталіна, скоплені у грізному „Ми вас угробимо!“

На протязі існування нашої еміграції наші політичні групи згоджувалися в одному, а саме, що рішення щодо майбутнього України робить сам народ на рідних землях, еміграція може тільки відігравати допоміжну роль. В Україні настає час для такого вирішення. Тому наші еміграційні організації — політичні, церковні, молодіжні та інші не повинні прямо втручатися в процеси, що відбуваються в Україні, не поширювати своєї діяльності явної чи невної, бо це може стати причиною чергового розгрому. Наша допомога мусить бути іншою і на це вказують самі провідники відродження. Нам треба уважно прислуховуватися, що вони знають краще, що їм тепер потрібно. Це в першій мірі інформація чужого світу про пробудження в Україні, збудження прихильників для змагань українського народу, обмін виданнями та культурними імпрезами економічної допомоги, особисті зустрічі в Україні і тут і тим подібне.

Треба також собі усвідомити, що в Україні з тих мільйонів освічених осіб вилонилось нова провідна верства. Хоч інакше оцінюють мету та сама, що українці у вільному світі, а саме забезпечити суверенні права своєму народові — їхні методи змагань за ці права та їх політичне думання інші. Ось кілька прикладів:

Панівним думанням наших політичних груп на еміграції було і є ідеологічне або в деякого догматичне — ідеологічне думання. Ідеологічні групи мало охочі до компромісу між со-

Богдан Цимбалістий

ЗМІНИ В УКРАЇНІ

II.

бою. Ідеологічні групи — дуже часто як визначні релігійних сект — фанатично вірять у свої догми, що дають відповідь на всі проблеми людського буття. Думання наших провідників зокрема Руху — прагматичне. На це звернули увагу навіть деякі західні публіцисти. На їхню думку, провід Руху більш політично врівноважений ніж провід прибалтійських держав, які висунули передчасно домагання виходу зі Советського Союзу, а описали мусили відкидати цю вимогу. Наш провід в Україні має одну мету, а саме здобути суверенність українському народові у формі демократичної держави. Ця мета, а не якась одна ідеологія їх об'єднує. Тому в Русі є люди віруючі і атеїсти, націоналісти, демократи і представники найбільш правих груп.

Наші політичні групи на еміграції висловлювали кожного, що вірив у можливість якоїсь еволюції советської системи, бо, вважали, що тільки революцією можна вибороти самостійність. „Революція“ — була освещеном гаслом чим догмою. (Кілька наших партій у минулому і тепер підкреслює свою революційність в назві). Советська система міняється на наших очах, а наші провідники в Україні вірять, що можна буде здобути суверенність України еволюційним, конституційним шляхом. Поперше во-

ни не хочуть допустити до нового кровопролиття і знищення України, подруге — вони здають собі справу як несподіваному є український нарід до збройного удару з Росією. На нашу думку, до такого удару може прийти колись, якщо Росія за всяку ціну намагатиметься зберегти свою центральну імперію і не піде на основні уступки. В тому часі становище в Україні повинно бути інше.

Наш великий політичний мислитель Вячеслав Липинський пропагував потребу плекання територіального патріотизму замість панівного серед нас племені — чи етнічно — національного. Він утотожнював націю з державою (як це є на Заході), тому для нього нацією є всі мешканці української землі, всі громадяни української держави й їх усіх треба притягнути до будівництва держави. На тих самих позиціях стоять наші політичні групи в Україні (але не в діаспорі).

В. Липинський також уважав, що повсюдний народ може освободитися легше тоді, коли частина його провідної верстви, яка має досвід влади і відповідну освіту, виступить проти тих, кому дотепер служили, тобто чужій метрополії і очолить рух за визволення.

Такі поєднання частини провідної верстви (шляхетської) з народними масами сталася за Хмельницького. Це дозволило йому створити

(Закінчення на стор. 3)

Степан Женецький

Балтійська колічка в тілі Советського Союзу

но, що зрештою признає усе свій вільний світ. Тим часом советський уряд хоч і визнає, що він окупував (або ж „прислав“) ці народи на підставі цього тайного додатку до договору Ріббентропа-Молотова, але звільнити їх з-під своєї окупації не хоче, викручуючись брехнею, що мовляв, парламенти тих балтійських народів проголосували „добровільно приєднатися“ до Советського Союзу, хоч цілому світові добре відомо, що це сталося не добровільно, а під загрозою московських штиків.

Як подає преса вільного світу, на початку жовтня цього року, в Ризі, столиці окупованої СССР Латвії, відбувся конгрес Лотиського народного фронту, на якому винесено постанову про повну державну незалежність від СССР, що її він збравував від лотиських 50 років тому на підставі ганебної умови між Сталіном і Гітлером.

П'ять тижнів раніше Центральний Комітет Комуністичної Партії Советського Союзу випустив погрози про пересторогу балтійським народам, щоб вони переста-

лі говорити про відділення від СССР, щоб тим не наклали на себе „небезпечних наслідків“.

Лотиський народний фронт пояснює цю погрозу як „готовність“ советського режиму вжити силу, а навіть вчинити геноцид, тобто народодобовство балтійських народів. Лотиські звернулися за моральною обороною до Організації Об'єднаних Націй, але генеральний секретар її, Гавієр Перез де Куєар, після боязливої традиції Ліги Народів, зignorував це прохання. В зв'язку з тим проханням лотиських народів на моральний захист до ООН, міністер закордонних справ Советського Союзу, Шеварднадзе, говорив про „реваншизм“, тобто про повернення загарбаної території силою. Жаліється він, що лотиські збираються силою відібрати свою територію з-під „опіки“ СССР.

Як пишуть західні газети, заликування Советського Союзу спричинилися до цього тупого внутрішнього об'єднання балтійських народів і скріпило їхню рішучість. Більшість балтійських народних провідників не виявляють страху перед можливістю вступу московських танків на їхні вулиці, вони кажуть, що ті московські погрози, це ті „страхи на ляки“. Зразу після остероги ЦК КП СССР, Михайл Горбачов зустрівся з балтійськими провідниками і запевняв їх при-

згадуваний вище американський журналіст В. Сафасер, розмовляючи з головою Лотиського народного фронту, Дайнісом Івансом, який є депутатом до Верховної Ради Советського Союзу, спитав його: „Якщо б Горбачов дав незалежність балтійським народам,

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Оксана Бригун-Соколик

Український Камерний Хор з Варшави в Торонто

Дня 24-го вересня був винятковий день для любителів музики в Торонто. Нас відвідав з двома концертами український камерний хор з Варшави з диригентом Ярославом Полянським. Хор відіграв своє майже одночасне турне на цьому континенті. Почавши з Монреалю, співав у шістьох містах Канади та в багатьох містах Америки.

Хор невеликий. Це 23 хористи і один хорист. Спеціалізуються в українській релігійній музиці, однак їхній репертуар багатий на твори українських композиторів та народні пісні. Хор створився в 1977 році і здобув вже не тільки призначення критиків, а й світові нагороди. (В 1983 році хор співав у Римі в „Першому фестивалі релігійної пісні“. З 500 зголошених вокальних груп остаточно вибравли журі 12 „лауреатів“. Поміж ними був Український Камерний Молодіжний хор!)

Не диво! Бо це група молодих людей, в якій всі студіюють для приспосовлення, або професійно — чи то спів, чи гру на інструменті. Вони є більш дисципліновані, у підготові і їм легше розуміти музичне виконання навіть складних творів.

Обидва концерти (пообідній і вечірній), почалися твором Бортнянського „Чертог Твій“. Молоді дівчата в білих блузках та довгих чорних спідницях зробили приємне враження. Від першої фрази вже відчувалася у них дисциплінованість та зіспіваність хору.

Наче один — вимовляли слова з релігійною вдумлівістю. А тоді, „Отче наш“ та „Не отвержи мене во время старости“ — хорові концерти Березовського „Скажи ми Господи кончину мою“ — 32-ий хоровий концерт Бортнянського у формі квартету, та „Покаяние“ — Веделі. Наче молитва за молитвою звучали твори А. Шопена. Широ, просто і такі повні глибокою душевною зосередженістю. Їх хотілося слухати і слухати...

Лідія Стефанівська зі зрозумінням рецитувала „Марію“ Шевченка.

Молодий композитор і співак Роман Гавран у власному супроводі на гітарі виконав кілька своїх творів. „Небо згоріло“ — його слова і музика, а потім „На ріках Вавилону“ до слів Шевченка, а там до слів Симоненка. Музично цікавий виступ, Гавран талановита молода людина. Хоч його виступ не завжди був у стилі концерту.

Молоденька солістка хору Марта Боберська ніжно і приємним сопрано виконала „Весніку“ Матюка, слова Шашкевича.

Хористки, вже у вишиваних блузках, заспівали нам „Нашо мені чорні брови“ — Шевченка, музика Д. Бонковського, арія І. Курочки. Хор вміло передав зміни темпа, головню сповільнення були дуже гарні.

„Чарівна скрипка“, — слова Рубчинського, музика Поклада в супроводі фор-

тепіана, зачарувала слухачів! На закінчення першої частини а капеля „Садок вишневий коло хати...“, — аранжуванні Я. Полянського.

А після перерви — „В'язанка українських народних пісень з Лемківщини“ — в аранжуванні Полянського і С. Козак з легкістю і темпераментом, була доказом, що диригент і хористи чудово відігравали кожну народну пісню! Роман Гавран виконав В. Стуса „Сьогодні п'єм вино“ та „Сумні і сині наші північці“. Остання — чи не найкраща з його виступів в Торонто!

Милою, приємною несподіванкою була „Фантазія на дві українські народні теми“ — сольно на флейті виконала хористка Беата Клятка, при фортепіано хористка Дагмара Дудзінська. Талановиті, музикальні дівчата!

Лідія Стефанівська дала нам насолоду, рецитуючи „Пішли Лемки до Дніпра“ — вірш свого батька Павла Стефанівського, якого ми мали приємність чути вже з ансамблем „Лемківщина“.

„Пісня циганки“ — Чайковського у виконанні хористки Агнелі Калиновської хоч звучала приємно, та не дуже підходила до цінності програми. „Червона калина“ — Франка, муз. Янівського та „Ласкаво просимо“ — слова і музика Володимира Івасюка — у виконанні хористки Ольги Левчишин — Попович у вечірній програмі вийшло дуже гарно!

„Пісня про русиць“, слова Малишка, музика П. Майбороди, для хору в аранжуванні І. Курочки. Популярний „Русинчик“ хоч багатий всім співаний, звучав свіжо та знаменито у виконанні Марти Боберської в супроводі хору. Це був триумф молодого Марти, і цей твір спонтанно прийняв слухачів. Оплески не вгадали і треба було кінцеву частину повторювати!

Два твори Лєонтовича а капеля „Ой, сивая зозуленька“ та „Грайливий, Шедрик“ — звучали дуже приємно. А „Ой, продала дівчинонька курку“ та „Віночок українських народних пісень“ аранжувані Я. Полянським, розкрутили темперамент слухачів! Звучали знаменито!

На закінчення „Ой у лузі червона калина...“ внесла знову на залу поважно-святковий настрій, та дійсно: що „все гарне має свій кінець“.

Полянський приготував хористок до майстерного виконання різного роду творів. Хор як інструмент, в його руках, є дуже чутливий. Чудово зіспіваний, динамічно еластичний до нюансів, має чисту інтонацію, виразну дикцію і присмну відразу голосу. Ну, і добрих солісток! Відчувається любов до пісні і ентузіазм до хорової праці.

Шкода, що Торонто не заповнило залі після обіду, але увечері. Бо не часто можна почути молодих людей у такому якісному виступі.

(Закінчення буде.)

Олександр Домбровський

ДЕВ'ЯТДЕСЯТИЛІТТЯ ПРОФ. ОЛЕКСАНДРА ОГЛОБЛИНА

II.

У таких умовах підсоветської дійсності приходилося працювати діячам української науки й культури. Тому на ті тодішні відносини тим більше розуміємо й оцінюємо жертвенність діячів науки, а в тому й нашого ювілята, з перспективи багатьох десятиліть. Сьогодні автор так званої гласності й перестройки, модерний, більш політурований марксист-єдиноєдлінець М. Горбачов спихає все холоднокривно на здегенерованого монстра Джугашвілі, забуваючи, що згаданий тиран і його поспіаки були типичним продуктом даної ідеології й системи, з якою не думає зривати Горбачов, не вважаючи на його декларативні виступи проти „білих плям“ в історії СССР. Аж напрошастся актуальне питання (на жаль, тільки риторичне без практичного значіння!): хто заплатить українському народові за море пролитої нашої крові, за мільйони погіблених (ім-же ність числа!), за понищення й руйнування безцінних скарбів української культури, за дивовиські експерименти над живим організмом і душою народу? А бодай би то... бути в спільному котлоку зі „старшим (?) братом“! Ми свідомо дозволили собі на невелику дегресію від нашої основної теми в аспекті нових аналогій на Сході Європи. Якраз Ол. Оглоблін є останнім з моїх наших історіографів доби 20-их і початку 30-их років, який пережив ті часи, гірші Дантєвського пекла, й увійшов у добу принайменше номінальних змін в апока-

ліптичному царстві СССР.

Події, пов'язані з німецько-советським конфліктом і його наслідками, переривають підсоветський стиль наукового життя й діяльності нашого ювілята, перед яким судба ставить нові горизонти дальших змагань за втримання на поверхні як особистого, так і наукового життя у поході до великої мети — перемоги української науки, а перш за все історичної правди в країнних умовах академічної свободи на Заході. Як виходить з вищеподаного, Ол. Оглоблін осгнув у молодому віці згадані становища в системі високого шкільництва й академічного життя, що дається пояснити лише його особливими здібностями та обставинами того часу. В переїзді на Захід Ол. Оглоблін зупинився на якийсь час в окупованому німцями Львові, де продовжував у міру тодішніх можливостей свою наукову діяльність при неофіційному існуванні НТШ. Якраз у Львові ми перший раз зустрілися з нашим істориком на терені НТШ, де я між іншим мав нагоду бути на його доповіді про авторство „Історії Русів“ у початках 1943 року. Предсідником згаданого, радше „довірчого“ засідання був знайомий історик, учень М. Грушевського, Іван Крип'якевич, а слухачами група ентузіастів головно з історичного сектора. В загальному атмосфера була досить пригноблена в обличчя грядучих воєнних подій та неприємностей політичного завтра при свідомості, що як від брунатного Берліну, так і від червоної Москви нам нічого доброго сподіватися. У дуже короткому часі після згаданого засідання я вийшов до Праги, везучи зі собою довірчі листи деякого з львівських учених до наших пражських учених і дідачів та від одного чеха-археолога. У зв'язку з наближенням фронту Ол. Оглоблін переїхав до Праги, де зайняв становище професора в УВУ.

В році 1951 він залишив Європу. На новому місці поселення, в ЗСА, наш історик продовжує свою наукову діяльність не лише на становищі голови Історичної Секції

УВАН, але й в Українському Технічному Інституті, Науковій Раді Східно-Європейського Дослідного Інституту ім. Липинського та Українському Генеалогічному й Геральдичному Товаристві. В році 1965 проф. Оглоблін очолює Українське Історичне Товариство (УІТ), діяльність якого була подумана як ідеологічно-науковий антипод до московсько-советської рафінованої політики нівеєння історично-культурної ідентичності народу шляхом промовчування, перекручування й явного фальшування історії України у світі „діалектичної“ інтерпретації марксизму-ленізму та московсько-російського шовінізму. В роках 1968-70 наш історик був на становищі гостинного професора історії України при Гарвардському університеті, а в роках 1970-73 був науковим консультантом для докторантів з історії України. В 1970 році його обрано президентом УВАН і ЗСА й перебрано на другу каденцію в 1974 році. В 1965 році одержав почесний докторат права від УВУ, а в 1974 році став почесним членом НТШ в Європі, а відтак у ЗСА. Олександр Оглоблін є почесним членом і почесним президентом УІТ і УВАН.

Як уже сказано на початку нашої статті, завдання її є подати важливіші біографічно-академічні дані з наголошенням педагогічно-професорського, науково-дослідного й організаційного діяльності ювілята, не загубивши в короткій статті про його інші досягнення на провідних становищах і в діяльності різних наукових установ, комісій, наукових конференцій та науково-організаційних починів у користь нашої історичної науки й допоміжних дисциплін історії. Реферуючи важливіші досягнення нашого історика, не можна поминути мовчанкою і той діячкий його праці, що він є членом редакційної колегії Енциклопедії Українознавства й редактором її історичного відділу, де є поміщені численні його статті й замітки (гасла).

(Закінчення буде.)

Зміни...

(Закінчення зі стор. 2)

правих кіл і навіть представників національних меншин. Усе це досягнуто дуже короткою дорогою, не маючи ані преси, ані доступу до радіо чи телебачення, не маючи ніяких фінансових засобів, у постійній боротьбі з партійним сталінсько-брежнєвським апаратом. Усе це вимагало відваги, відданості, жертвенності, мудрості як жебраків, так і збройних сил до компромісів внутрішньої політичної зрілості, потрібної для стабільності демократичної системи (як це показує Америка).

Адам Міхнік, один з керівників польської "Солідарності" — писав з тюрми — (його листи вийшли

книжкою — польською та англійською мовами), що Україна — це найтрагічніша нація в Європі. Це правда, коли задуматися над нашою долею, хоч би тільки в XX сторіччі. Але рівночасна ця нація сильна і велична. Не зважаючи на те, що селянство було знищене голодом, колективізацією, інтелігенція розстріляна в 1930 роках, мільйони людей заклали на Сибір — ця нація оживає знову і вилітає зі собою нових провідників, людей відваги, відданості й розуму.

Перед ними тепер нам треба лише схилити наші голови в пошани та подиві. Рівночасно треба нам навчитися прислухуватися серйозно до них, і їхні поради щодо потреби єдності й наслідувати їхній приклад внутрішньої солідарності.

Балтійська...

(Закінчення зі стор. 2)

то чи це не буде скріплювати національних почуттів серед перших союзових республік, що може допровадити до кризи в Україні? — 34-річний Дейніс Іванс, що за професією є редактором, і який має добру можливість стати президентом незалежної Латвії, відповів дуже переконливо: "Україна стане незалежною державою без уваги на те, що станеться в балтійських країнах".

Якщо Лотиський народний фронт виграє національні вибори, які мають відбутися наступної весни, то Іванс передбачає справжню, якщо неформальну, незалежність Латвії і решти балтійських країн, приблизно за п'ять років, яку вони здобудуть парламентським способом. І при цьому не буде жодних наслідків для України, ані прококації. А що ви думаєте про нещодавню перестрою Центрального Комітету в Москві, спитав його Сафсер? Іванс відповів: "В Москві був переполох тому, що наш рух є мирний і дисциплінований".

А що станеться, якщо твердодієнні в Кремлі доможуться, щоб Горбачов застосував проти нас економічний тиск? "Ми маємо добрих хліборобів, — відповів Іванс, — і ми даємо їм хліб на столі росіян. Отже хліба нам не забракне. Всі їхні електричні поїзди і вагони продовжують в Ризі. Якщо вони будуть натискати на нас, то ми якось дамо собі раду, але вони тим будуть дуже шкодити самим собі. А Горбачов добре знає, що коли в сильну контрольованій державі ти втрачати одну економічну частину, то тим ти мо-

жеш спричинити катастрофу".

Балтійські народи добиваються свободи ними встановленим темпом і за їхніми планами. Вони знають, що вони не можуть очікувати мілітарної допомоги від Заходу, якщо московські танки будуть на їхніх вулицях, але вони розраховують на те, що Америка дасть їм ясну до зрозуміння Советському Союзу про економічні і політичні наслідки для союзової імперії, якщо вони застосують мілітарну силу.

І це є те, що Америка каже балтійцям, що вона думає робити на випадок коли б советський уряд застосував силу в балтійських країнах. Нещодавно, — пише Сафсер, — один американський високий державний урядовець закликав балтійських представників у Вашингтоні і повідомив їх: "Ми (значить американський Уряд) дали їм ясну до зрозуміння, що якщо Москва застосує силу в балтійських країнах, то це спричинить кінець союзу — включно з розмовами про роззброєння і торговельними переговорами". Цей американський дипломат додав, що совети це зрозуміли.

У цьому критичному моменті, — пише Сафсер, — коли важливою дією життя тисяч людей і воля мільйонів, важливо, щоб Америка не хиталася чи трактувала волю балтійців як советську внутрішню справу. Америка підтримує незалежність балтійських народів, — закінчує свої роздуми Сафсер, — схвалює їх мирний підхід в цій справі. Вашингтон буде вважати, що застосування Советським Союзом тих нелегальних поновлених народів — буде ознакою, що Советський Союз оголошує третю холодну війну.

Листопад — це місяць Українських Воєнних Інвалідів.

Вшануйте в листопаді велику жертву своїх інвалідів Визвольних Змагань і зложіть щедрий даток на Національний Листопадовий Дар Українським Воєнним Інвалідам.

Датки проситися пересилати на адресу:

SOCIAL SERVICE OF UWV, 1321 W. Lindley Ave., Philadelphia, Pa. 19141

Фотопередрук „Історії українського письменства” С. Єфремова

В серії „Українське літературознавство” Українського Вільного Університету з'явилася фотопередрук відомої праці визначного літературознавця Сергія Єфремова, знищеного 1937 р., реабілітованого 1989 р., „Історія українського письменства” (4-те видання 1924 р., 2-ох томів), т. I. (від початків по М. Костомарова), 450 с., 50 німецьких марок, т. II. (від Шевченка по початок 1920-х рр.) 495 с., 60 німецьких марок. — У 2-му томі додана стаття Л. Білецького „Головні напрями української літературно-наукової критики за останні 50 літ” із 1929 р., спогад Н. Павлушкової „Моя свідченість про С. О. Єфремова”, стаття О. Горбача про значення цієї праці С. Єфремова в історіографії нашої літератури та його ж вибірково бібліографія дотеперішніх студій з нашого літературознавства.

Про перевидання цієї праці С. Єфремова просили фахівці з Європи, а уфундувало цей передрук Об'єднання Українських Педагогів Канади в Торонті С. Єфремова, названий „сумлінням України” за свою сміливу публіцистику 1917-23 рр., організатор духовного опору більшовицькій владі, віцепрезидент ВУАН у Києві, видатний літературознавець ще від 1890-х рр., був засуджений на відомому показовому процесі Спілки Визволення України 1930 р. в Харкові на смерть (із замовною на 10 років строگی тюрми), відкинув особисті пропозиції Сталіна на помилування за цінну публіцистичну співпрацю з режимом при пропаганді колективізації й загинув у „сховищу” (1937-8 рр.) у Володимирському спецтюрмі. Його архів знищено, а бібліотеку skonфісковано. Про все те розповідає його племінниця Наталя Павлушкова у статті-спогаді, написаній для цього передруку (с. 465-73), як останній близький свідок і учасник тих подій.

45-ох засуджених 1930 р. померло, „помилувано” й, можна гадати, поховано в забрикованій під „реабілітацію” фальшиві матеріали, то ж на час пригядка про справу Єфремова — СВУ — СУМ-у автентичніми засвідченнями. Стаття Л. Білецького інформує про стан нашого літературознавства „перед працею С. Єфремова, цієї „настільної книги українців” Наддніпрянщини — поруч М. Грушевського, „Історії України-Руси”, як про

це висловився у 1928 р. інший репресований літературознавець А. Шамрай в своїй історії „Українська література”, що теж з'явиться фотопередруком у цій же серії ВУВ.

Про методологічні позиції С. Єфремова (завдання літератури — це служіння народів, його соціальному й національному визволенню й духовному прогресу, з'ясування історичного літератури на тлі світових літературно-стильових течій і напрямків), себто в історико-літературній методології — поміж нашим народницьким та історично-порівняльним підходом, подає стаття О. Горбача (с. 474-84), що модифікує, спираючись на Л. Білецького, декотрі раніші погляди (головно В. Дорошенка).

Вибіркова бібліографія (с. 485-95) подана як орієнтаційна допомога студентів-україністів й чужинців-славистів в дальших студіях над нашою літературою. Книжку можна набути в ВУВ (Ukrainische Freie Universität, Pienzenauerstr. 15, D-8000 München 80) або в книгарнях.

О. Г.

Д. Павличко...

(Закінчення зі стор. 1)

ня в „Літературній Україні” сказано так: „Вибір Калуського територіального округу номер 461 віддалі перевагу відомому українському поетові, перекладачеві й публіцисту, літературознавцю й громадському діячеві, секретареві правління Спілки письменників України, голові Товариства української мови імені Тараса Шевченка Дмитрові Васильовичу Павличку, який набрав 87,6 процента голосів”.

Відтепер інтереси народу у вищому органі державної влади представлятимуть десять представників Спілки Письменників України — народні депутати Верховної Ради СРСР: Микола Амосов, Ростислав Братунь, Олександр Роман Гром'як, Борис Дерев'яно, Борис Олійник, Д. Павличко, Роман Федорів, Юрій Шербак, Володимир Яворівський.

ВШАНУВАННЯ МИСТЦІВ

Філадельфія. — Товариство Українських Сеньйорів і Український Освітньо-Культурний Центр у Філадельфії запрошують громадянство до участі в відзначенні 90-ліття визначних мистців-сеньйорів проф. Петра Мегика та інж. Валентина Сіманюка, які відбудуться в УОКЦентрі, в п'ятницю, 10-го листопада ц.р. в год. 7:30 вечора. У програмі виставка творів мистців, привіт: мистець Степан Рожок та інж. Олександр Михалюк, в музичній частині виступлять Христия і Леся Рудий. Виставка триватиме на протязі суботи і неділі від год. 10-ої до 3-ої.

СТАН ГРОМАДИ

У статті п.н. „Куток братської діяльності” („Свобода” з 31-го жовтня ц.р.) під час редагування статті дещо змінені текст вступу, в якому автор Андрій Воробей хотів підкреслити історію доказаний факт, що коли б не було громадських добровольців, коли б не було УНСО, то стан української громади на Північно-американському континенті не був би такий сильний і динамічний. — Ред.

ГЕНЕРАЛЬНА АСАМБЛЕЯ Організації Об'єднаних Націй призначила Чонга Кун-Мо, президента Національної фундації Південної Кореї, на голову Міжнародної агенції атомової енергії. Проголошення про його призначення відбулося на 13-му зборі цієї 113-членної агенції ООН. Не зважаючи на заперечення Північної Кореї, призначення Чонга було підтримане Советським Союзом, Східною Німеччиною та Мадяриною, як і країнами Заходу.

НЕЗВИЧАЙНУ ЗБРОЮ, ФАРБИ в аерозолі, вибрали представники двох ворогуючих груп в Лос Анджелесі, Гекс та Слік. Полею було 130-стопова стіна, на якій молоді художники за підтримкою своїх друзів і однодумців змагалися впродовж чотирьох днів та ночей. Гекс намалював крису, а Слік у відповідь — скорпіона, що поїдає крису, а Гекс знову — Медузу, що пожирас скорпіона і т.д. Їх творча боротьба у такому дусі створила органічний художній комплекс, який, на жаль, не був із зрозумілим сприйняттям міською владою та мешканцями міста.

„Гляньте...”

(Закінчення зі стор. 1)

І. Йоник з дружиною і техніком Дж. Алерттом, який тримає в руках пластичну частину протезу.

Він, як і інші члени лябораторії, не може вийти із двору, що І. Йоник робить такі швидкі „кроки” вперед. Після першого огляду його три місяці тому, лябораторія і її керівник Ілен Гутнік мали великі сумніви чи їм вдалося облігати долю каліки, тому, що ампутація зроблена в Україні була найвищою, яку вони досі бачили у своїй практиці, та тим не вміщувала можливість златити відповідні протези, які допомогли б І. Йоникові. Дж. Алертт признається, що він сам не вірив, що вони будуть мати з тим вийком пашентом успіх. Але, як висновок цей молодий спеціаліст, в тому вийкомову успіху незвичайно допомогла сильна воля і бажання І. Йоника стати „на ноги”. Він незвичайно рішучий, завзятий і тому з ним справжня приємність працювати, — каже нам з переконанням Дж. Алертт.

Завважаємо, що між пацієнтом і цим Ес-Пі-О (Certified Prosthetic and Orthotic) нав'язалися вже немов вузли дружиби, хоча їхні розміри мусять переходити через перекладачку, якою постійно є родичка Христия Ковч, яка також є водієм авта, що привозить І. Йоника до Нью Йорку.

Розглядаємося по лябораторії, а її працівники радо дають пояснення на чому полягає ця відносно дуже нова система виконання протез. Велика підприємець на на відповідне зм'якшення пластиків плит, з яких виконують горішню частину протез і тим роблять їх настільки податними, що пацієнт може краще в них почуватися, свободніше сидіти та рухатися. Власне кажучи, горішня частина протез складається із двох різних частин із пластику, з яких саме одна, найважливіша, найбільше допомагає. І. Йоникові рухатися. Він вже кожного дня ходить дві-три години, а навіть останньою перейшов чотири сходи, що працівників у лябораторії найбільше радує, бо протези, ще не настільки готові, щоб пацієнт міг згинати ноги в коліні.

Дж. Алертт каже, що І. Йоник буде готовий із лікуванням скоріше, як можна було сподіватися і тепер це в першу чергу справа терпіння та доброго достосування протез до тулуба.

На стінах лябораторії бачимо грамоти заслуги, між іншими, від Крайової асоціації легкоатлетів ЗСА із 1987 року, призначена для чотирьох спеціалістів, що від п'яти років виробляють ці нові протези, які допомагають людям ампутованим вище колін не лише рухатися, але виконувати усі фізичні вправи до спортивних включно. Винахідником цих протез є Джон Саболіч з Оклахома Сіті. Лябораторія в Нью Йорку, у якій знаходиться І. Йоник, друга з черги, а 1-го грудня відкривають головну лябораторію в місцевості Богіма на Лонг Айленді. Про це розповідає нам Дейвід Вудс, який як представник публічних зв'язків виготовив пресоє повідомлення про І. Йоника.

У лябораторії виконують не лише протези ніг, але також рук чи лише частини ніг та рук і в часі нашого перебування раз-у-раз заходять нові пацієнти. Але ніхто з них не сіє такою радістю як наш земляк, бо він приїхав калікою до ЗСА на порятунк і тут його знайшов та повернувся в Україну на нових власних, хоч і не справжніх ногах.

А порятунк знайшов у протезах, що дозволяють йому самостійно ходити, у тих спеціалістах, що з таким захопленням підтримують його у цих намаганнях і у тих усіх знайомих і незнайомих йому українських людях, що зворушені нещастям поспішили із моральною та матеріальною допомогою.

На ці коштовні „люди” можна скласти пожертви на окреме конто Української Кредитивної в Рочестері: Acct. No.5482-0; Ukrainian Federal Credit Union, 824 Ridge Rd., East, Rochester, N.Y. 14621.

Проф. Б. Магочий і В. Коротич про жидівсько-українські відносини

Український поет і письменник, Віталій Коротич, відомий на Заході за його ліберальні погляди на погляди редактора широко-почитаного московського журналу „Огоньок” та проф. Павло Р. Магочий, керівник Катедри Українознавчих Студій при Торонтонському університеті, зустрілися літом цього року в Єрусалимі, в Гебрайському університеті з групою советських і східноєвропейських знавців. В. Коротич був гостем цього університету, а проф. Магочий був першим візитуючим професором, який приїхав туди згідно з програмою візиту професорів між Гебрайським і Торонтонським університетами.

Під час дискусійного панелю про сучасні події в Советському Союзі, що відбувся у вищезгаданому університеті, проф. Магочий спонукав динамічного В. Коротича говорити про свою батьківщину — Україну. В. Коротич зосередився на тисних і позитивних історичних взаємовідносинах між українцями й жидами, про які тепер мало хто згадує й думає, а ті що пишуть, підкреслюють навісним самі негативи. Проф. Магочий підтримував думки В. Коротича й висловлював, що процес на Іваном Дем'янюком мав дуже великий вплив на погіршення відносин між українськими й жидівськими громадянами на Заході.

Під час свого перебування в Ізраїлі, проф. Магочий відвідав срусалимський Яд Вашем і зустрівся з директором Пропагандного інституту жертв голокості д-ром Ю. Арадом та колишнім і тепершнім редактором Яд Вашемських студій д-ром Агароном Вайсом та д-ром Лівією Роткірхен. В широкомозакопних і палких дискусіях затронуто питання Яд Вашемських дослідів над жидівсько-українськими взаємовідносинами під час Другої світової війни, проф. Магочий звернув спеціально увагу на справу посадження пропагандного дерева в Алеї Праведників на честь Митрополита Андрея Шептицького за його жертвенну працю для рятунку багатьох жидів під час німецької окупації України. Причїті нагоді, проф. Магочий подарував Яд Вашену недавно опубліковану збірку наукових праць п. з. „Моральність і Дійсність: Життя і часи Митрополита Шептицького”, якої він був головним редактором.

Ділимось сумною вісткою, що 5-го листопада 1989 р. відійшла у Вічність

бл. п.

МАРІЯ АНДРУШКІВ

уроджена в селі Рибчиці, Україна.

ПАНАХИДА — в понеділок, 6-го листопада 1989 р. і вівторок, 7-го листопада, о год. 7:30 веч. в похоронному закладі Петра Яремів в Нью Йорку.

ПОХОРОН в середу, 8-го листопада 1989 р. о год. 11-й ранку в церкві св. Юра, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery, N. Arlington, N.J.

В глибокому смутку:
доня — ЛІЛІЯНА з мужем ІВАНОМ ЗАВАДА
внуки — ЗЕНЬО І ХРИСТІ ЗАВАДА
братова — СОФІЯ ПЛІСАК
братівки —
КАРОЛЬ І ДЕВІД КАМІНСЬКИЙ
МИХАЙЛО ПЛІСАК
брати і сестри
та дальша Родина в Україні

Ділимось сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в неділю, 5-го листопада 1989 р. відійшов від нас у Вічність

наш Найдорожчий СИН І БРАТ

бл. п.

СИМОН КУФТА, мол.

ур. 14-го червня 1947 р. у Джерзі Сіті, Н. Дж.

ПАРАСТАС у вівторок, 7-го листопада 1989 р. о год. 8:30 веч. у Greenville Memorial Funeral Home, 374 Danforth Avenue, Jersey City, N.J.

ПОХОРОНІ ВІДПРАВИ у середу, 8-го листопада 1989 р. у церкві св. Петра і Павла при Bentley Avenue, Jersey City, N.J.

У глибокому смутку:

мама — ЄВГЕНІЯ
брат — МИХАЙЛО з дружиною КЛАВДІЄЮ
та синком АНТОНОМ МИХАЙЛОМ

Ділимось сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що 1-го листопада 1989 р., несподівано відійшов у Вічність на 64-му році життя

наш Найдорожчий БРАТ, ВУЙКО, СЕСТРИНОК І КУЗЕН

бл. п.

РОМАН ЛЕГЕДЗА

проф. університету стейту Небраска, нар. в Дрогобичі, Україна

ПАНАХИДА в п'ятницю, 10-го листопада 1989 р. о год. 7:30 веч. в похоронному закладі Р. Burnadz, 371 Lakeview Avenue, Clifton, N.J. 07011.

ПОХОРОН у суботу, 11-го листопада 1989 р. о год. 9-й рано в церкві св. Миколая в Passaic, N.J. а відтак на цвинтар Cedar Lawn в Paterson, N.J.

Залишені в глибокому жалю:

брат — ЗЕНОН з донями УЛЯНОЮ І ГАННУСЕЮ
тета — ПАВЛИНА НІМИЛОВИЧ
кузини —

ГАЛЯ МИКИТА з Родиною
ВІРА САЛЕВИЧ з Родиною
ОСИП НІМИЛОВИЧ з Родиною
УЛЯНА КАМЕНЕЦЬКА з Родиною
близька і дальша Родина в Америці й в Україні

БРАТСТВО ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ „БРОДИ-ЛЕВ”
повідомляє, що
ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
БРАТСТВА „БРОДИ-ЛЕВ”
відбудуться
у вівторок, дня 28-го листопада 1989 р. о год. 6-й веч.
у власній домашній кімн. ч. 3 — в Українським Народнім Домі,
140-142 Друга Авеню в Нью Йорку.
У випадку браку вимаганого статуту кількості членів, Збори
відбудуться годину пізніше без огляду на скількість членів.

16-ий Курінь УПС „БУРЛАКИ”
організує
ЛЕЩЕТАРСЬКІ ТАБОРИ
в часі
від вівторка, 26-го до неділі, 31-го грудня 1989 р.
Прїїзд учасників в понеділок, 25-го грудня.

- ТАБІР ДЛЯ ЮНАКІВ І ЮНАЧОК**
на лещетарських теренах
West Mountain, Glens Falls, N.Y.
Командант табору пл. сен. Андрій Яшів, Бурл.
Оплата 320.00 дол. і 10.00 вписове
- ТАБІР ДЛЯ СТАРШОГО ЮНАЦТВА**
на лещетарських теренах
Gore Mountain, North Creek, N.Y.
Командант табору ст. пл. Марко Федорак, Бурл.
Оплата 380.00 дол. і 10.00 дол. вписове.

На табір приймається юнацтво від 16-й року життя.
Таборова оплата покриває: приміщення, прохорчування (снїданок і вечеря), транспорт до лещетарських теренів, вїїтгя, інструкції лещетарства. Оплата не покриває доїїду до табору. Вписове (незворотне), покриває таборо-ву відїїзду і адміністративні видатки.
Учасники обох таборів будуть приміщені в Landmark Motor Lodge, Glens Falls, N.Y.
Карті згопошення мають дістати в Пластових Станїїях. Число таборовиків є обмежене. Згопошення будуть при-матися в такїй черговості, як будуть приходити.
Карті згопошення з повною оплатою треба вислати до дня 1-го грудня 1989 року, на адресу:
Mr. Yuriy Danyliw
P.O. Box 507, South Hampton, Pa. 18966
Чеки виповняти на: "WATANA BURLAKI"

Добра нагода для мешканців стейту, котрих відвідують члени родини з України.

Найбільше комерційний товар на Україні це магнетовиди на систему: PAL — SECAM, SHARP, PHILIPS, PANASONIC, GRUNDIG, SONY, TOSHIBA, HITACHI, AKAI, JVC у нас на складі, а також двоканальні магнетофони тих самих марок.

Маємо кіно-камери на всі системи. Безпечно посвідкою, яка звільнить від мита. Адреса:

OHIO EXPORT CORP.
6089 State Road, Cleveland, Ohio 44134, Tel.: (216) 884-1738

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу ТОРОНТО, Онт., Канада

повідомляє, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ ОКРУГІ

— відбудуться —

в суботу 18-го листопада 1989 року о год. 2-й по пол.

в залі будинку СКВУ
2118 A. Bloor Street W., Toronto, Ont., Canada

В нарадах зобов'язані взяти участь члени Управи Окружного Комітету, відділові урядовці та делегати 31-ої Конвенції наступних Відділів:

49, 401, 402, 407, 408, 415, 418, 426, 432, 439, 440, 441, 442, 446, 456, 460, 464, 466, 470, 480

Гостей, членів Українського Народного Союзу радо вітаємо.

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Відкриття
2. Перегляд організаційної праці Окружних у 1989 р.
3. Доповідь головного касира УНСоюзу УЛЯНИ М. ДЯЧУК
4. Обговорення загальних союзових справ
5. Схвалення плану організаційної праці на останні місяці бачущого року
6. Внески, запити
7. Закриття наради

В нарадах візьмуть участь

мгр Іван Геврик, головний директор для Канади
Уляна М. Дячук, головний касир УНС
ред. Василь Дідюк, головний радник УНС за УПРАВУ ОКРУГІ

о. д. р. Мирон Стасів, голова
Іван Шлапак, секретар Імж. Роман Бенеш, касир

Увага Читачі!

Український Народний Союз

— висилає —

РІЗДВЯНІ ПОБАЖАННЯ

кожному українцеві чи українці при військовій службі в Америці та Канаді

копи одержати від читачів їх ім'я і прізвище

Приймаємо зголошені імена і прізвища до 6-го грудня 1989 р. Просимо вивопнити аквенту і вислати її на нижче подану адресу:

Fraternal Activities Coordinator
UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Прощу вислати різдвяні побажання до:

Ранга _____
Ім'я і прізвище _____
Адреса військової частини: _____

Вже появилася книга

A THOUSAND YEARS OF CHRISTIANITY IN UKRAINE

„Тисяча років ХРИСТИАНСТВА НА УКРАЇНІ“ (англійською мовою)

Хронологія Християнства на Україні від 1-го століття до 1988 року. Великий формат, багато фотографій і ілюстрацій (такі кольорові), тверда обкладинка, літоскопичний папір. Видання Сполученої та Крайової Комітету Християнства на Україні у США, 1989. Балтимор, стор. 312. Ціна \$50.00 дол.

Набувати у книгарні Свободи

СВОБОДА BOOK STORE
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Мешканців стейту Нью-Джерсі обов'язує додати до ціни 6% стейтового податку

ПОВІДОМЛЕННЯ

Адміністрації „Свободи“

повідомляємо всі організації і поодинокі особи,

ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

якщо попередні рахунки НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

Окремих пистів у тій справі не будеться відписувати.

ВСІ РАХУНКИ МУСЯТЬ БУТИ ЗАПЛАЧЕНІ ДО 15 ДНІВ ВІД ДНЯ ПОЯВИ.

Перші наукові доповіді в УВАН у ЗСА в 1989-90 академічному році

В суботу, 23-го вересня ц. р. два лектори, що приїхали з Центральної Пенсильванії з Массачусеттс, відкриваючи новий сезон в Українській Вільній Академії Наук (УВАН) у ЗСА, дали дві прекрасні, солідно опрацьовані аналітичні наукові доповіді на дуже актуальні теми. Д-р Еміль Бей, проф. економіки університету Шпілсбург у Пенсильванії, говорив на тему „Підсобне господарство в СРСР: розвиток і укладок“. Д-р Ієновія Сохор, проф. політичних наук університету Кларк (у Вустер, Массачусеттс), доповідала, поанглійськи, про „Політичний вплив Конгресу Народних Депутатів у СРСР“. Як проф. Е. Бей так і проф. І. Сохор, були в березні ц. р. обрані дійсними членами УВАН у ЗСА — це був їх перший виступ в Академії. Конференція керувалася політологом Ярославом Білінським, президентом УВАН у ЗСА.

З притаманною йому великою ерудицією, з досконалим знанням не тільки радянської економіки, але також радянського права та історії, з ерудицією, яка, проте, ніколи не була суха, бо була легко „приперчена“ достеппими, значущими анекдотами, проф. Бей, вибравши для глибокої аналізи підсобне сільське господарство, наголошував гнітючу картину радянського господарства.

З самого початку д-р Бей підкреслював, що ще в 1918 році Ленін націоналізував всю землю в союзу Росії. Від 1918 р. до тепер вся земля належить радянській державі, хоч в різні періоди, особливо під час НЕПу, тепер за М. Горбачова, селяни могли нею користуватися довший час. Але все залежало від прихильного відношення до селян-користувачів, не селян-власників. Навіть Сталін, який так жорстоко перевів колективізацію радянського села, до якоїсь міри селянам пішов на поступки і дозволяв їм індивідуально одобрювати при садібні ділянки величчюю від одної десятої до одної восьмої гектара. Він це зробив тому, що новостворені колгоспи не могли прохарчувати навіть самих колгоспників селян і не могли доставити досить харчів містам.

Хрущов, „який практично був одним із найкращих комуністів“, стався до колективізації і перетворення їх в радгоспи й в агрофіми, а дуже успішні присадібні ділянки все більше й більше зменшували. Всупереч теперішньому модному думанню, що завелось з Горбачовим, проф. Бей характеризував Л. Брежнєва, як найбільш прагматика. Тишком-нишком Брежнєв у СРСР почав заводити угорський модель комбінату сільського господарства й легкого промислу. Брежнєв, рівно ж зафіксував права селян на присадібні ділянки у своїй конституції 1977 року.

Горбачов був прекрасно ознайомлений із збанкрутованою системою колгоспного господарства. В одному дописі з його рідного Ставропольського краю „Комсомольська правда“ у цьому році писала, що кавуни із присадібних ділянок швидко зібрані школярами, яким „підсобники“ платили копійки від шукти, були швидко продані на ринку за рублі — колгоспні ж кавуни в тому самому господарстві буквально гнили на полях, бо голова колгоспу не мав жодного права вийти поза межі плану й платити стільки ж готівки за збір кавунів.

Тепер, під Горбачовом, колгоспна система практично перестала існувати і з нею упав успішний сталінський компроміс присадібних ділянок. Колгоспи стали „наструктурною організації“. Під колгоспами тепер ховаються підряди особисті, сімейні, кооперативні, бригадні. В деяких колгоспах повільно розпадаються фермери, як, наприклад, один амбінний сільський адміністратор в Україні, який арендував 420 гектарів землі на 50 років і назвав свою ферму „Айова“ — так, від американського штату Айова! Що за кінець соціалістичного сільського господарства!

Проф. Сохор дала учасникам конференції в УВАН чудову аналітику з знаменитого документального: лекторка не тільки прекрасно володіла друкованими джерелами, вона також детально переповіла враження з Конгресу одного із найвизначніших його учасників, академіка А. Сахарова, який після Конгресу виступав був на обіді, що його дав у його честь президент Гарвардського університету в Кембріджі. На прикладі новообраного З'їзду народних депутатів проф. Сохор підтвердила критичну аналітику проф. Бея в політичній галузі, так що доповіді себе логічно доповнювали.

Хоч прогресивні депутати З'їзду були в меншості, якихось 300 на загальне число 2,250 депутатів, і хоч один прогресивний назвав Конгрес „агресивно слуханим“, на думку проф. Сохор, як також, до речі, на думку на загальне розчарованого академіка Сахарова, З'їзд Народних Депутатів мав величчезний вплив і на радянську номінальну і на розвиток політичної свідомості й політичних здібностей звичайних радянських громадян. Вперше в історії СРСР всі дебати цього передпарламенту були на телебаченні й надруковані в „Ізвестіях“. Публіка і в Росії і в Україні та в інших республіках була простою прикрасою до телевізійних впровадів цілої першої сесії Конгресу.

Проф. Сохор детально аналізувала три теми: політизацію суспільства, або сильне підкреслення політичного моменту за Горбачова, трансформацію гласності й зменшення старої провідної ролі партії (КПСС). Брежнєв давав населенню соціо-економічні гарантії в заміну за підтримку названої. Багато не вимагав: „Начальство робить вигляд, що нам платять, а ми робимо вигляд, що працюємо“. Тепер Брежнєв в СРСР вважають за найгіршого радянського провідника, гіршого навіть за Сталіна. Горбачов, натомість, дуже популярний: тільки 4% із запитуваних радянських громадян є проти перестройки, 89% одобрюють. Коли восени 1984 року проф. Сохор була у відрядженні в Москві, в одному із інститутів Академії Наук СРСР, ніхто з радянських науковців не хотів навіть говорити про кандидатів на пост ген-сека Черненко. Назначивши вибори й дозволивши на скликання хоч би переважно консервативного З'їзду На-

Англійське видання

ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНИ

за редакцією ВОЛОДИМИРА КУБІЙОВИЧА.

днючий редактор: ДАНИЛО ГУЗАР-СТРУК

1-ий і 2-ий з циклів п'ятьох томів, які мають вийти до 1992 р.

A-F — 119.50 дол. — 968 стор.
G-K — 125.00 дол. — 737 стор.

Алфавітична Енциклопедія України, базована на 25 роках праці, компетентне зведення й доповнення видання Енциклопедії Українознавства, вповні ілюстроване кольоровими і чорно-білими фотографіями і численними малюнками, першорядний показчик життя і культури українців в Україні і діаспорі.

Видання University of Toronto Press, накладом Канадського Інституту Українських Студій, Наукового Товариства ім. Шевченка і Канадської Фондації Українських Студій.

Набувати можна у книгарні Свободи.

СВОБОДА BOOK STORE
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Мешканців стейту Нью-Джерсі обов'язує додати до ціни 6% стейтового податку

родних Депутатів і ще більш консервативного нового Верховного Совету, Горбачов розбудив інтенсивне зацікавлення до політики не тільки серед інтелігенції (академік Сахаров, назагал дуже песимістичний, Конгресом був і підбадьорений, і захоплений), але також серед звичайних громадян.

Спершу Горбачов дозволив гласність, бо це підходило до його планів. Навіть Сталін і Брежнєв вживали „ограничену“ критику й самокритику, щоб бачувати непослушних політичних противників і бюрократів. Але за Горбачова гласність переросла в щось інше, в сміливий підхід до проблем країни й загальної політики уряду. Великою несподіванкою для Горбачова, який хотів був обмежити перестройку до економічних реформ, були політичні вимоги депутатів і на Конгресі й в новій Верховній Раді, скеровані навіть до міністра оборони генерала Язова. Ще більшою несподіванкою виявилось національне питання, що виникло повною силою на сесії Конгресу.

В останній частині своєї доповіді проф. Сохор детально документувала, як Горбачов, натрапивши на сильний спротив партійного апарату, в листопаді 1988 року зменшив спершу функції колись всемогутнього секретаріату ЦК КПСС, а в квітні ц. р. урізав силу самого Центрального Комітету КПСС. Політичну вагу він переложив на новий радянський парламент і передпарламент — останній його перевибрав президентом держави. Своєю змістовною доповіддю проф. Сохор закінчила словами: „Горбачов зробив революцію зверху, яка змінила розподіл сил між партією й між державними органами і яка довела до провалу політичної свідомості серед населення. Маємо тепер докази перестройки на низах. Існує питання, чи ця остання перестройка буде додатком, чи викликом, опозицією до політики Горбачова“.

Після кожної доповіді відбулася жвава дискусія. Вдумуючись у ці дві аналітичні, дійсно наукові доповіді і шукаючи за спільним знаменником між ними обома, ми його знаходимо в іронії історії. Чи удержавлюючи сільську землю, Ленін колись думав про те, що завершенням соціалістичного сільського господарства СРСР може стати радянське фермерство і що, замість того, щоб назвати свою ферму „Гігант комунізму ч. 1“ господар-українець її просто назвав „Айова“? Чи випускаючи із пляшки духа гласності, Горбачов собі колинебудь уявляв, що замість того, щоб гласність послухати бичувала Є. Лігачова й восхвалала Горбачова, гласність не тільки була повернена проти міністра оборони Д. Язова якого він сам назначив і протегував, а також помогла стати на ноги націоналістам і в трьох балтійських республіках і в трьох закавказьких республіках; і в Центральної Азії, на Україні, в Білорусії, навіть у маленькій Молдавії?

Історія повна несподіванок. Пригадується нам казка про учня-новачка чародея, який від свого майстра багато чого навчався, тільки не навчився, як заховати духа до пляшки.

„Україна таки почала пробуджуватись д-р В. Мокрий“

В п'ятницю, 13-го жовтня ц. р. до редакції „Свободи“ завітав гість із Польщі, український літературознавець, доцент Ягайлонського університету у Кракові та член польського союзу у Варшаві Володимир Мокрий.

На запитання нашого кореспондента В. Мокрий розповів, що народився на Лемківщині та ще з дитячих років виношував у душі мрію про вільну Україну. В студентські роки мріяв, щоб українці в Польщі мали якусь свою постійну базу, куди кожен з них міг би прийти і знайти спільників, порадників, або навіть і допомогу. Та від мрії до дійсності пройшло чимало часу. Але він не марнував його: вивчав українську мову, культуру, писав статті, потім навчав молодших, розповідав їм про Україну, якої сам не бачив, але вона звучала рідною піснею у його серці.

І ось нарешті отримав запрошення приїхати на З'їзд Народного Руху України за Перебудову. Запрошення надіслав український письменник Іван Драч, з яким В. Мокрий познайомився 1979 року у Кракові.

„Я побоювався, що мене не пустять в Україну, або з'їзд не відбудеться, бо якраз перед тим були тривожні заворушення в Молдавії. Однак коли мене надіслали із Києва періодичні видання незалежних організацій, зокрема УГС, то був приємно здивований, що вже є і програма, і чітко визначені цілі. Тоді я відразу ж написав статтю до найбільш популярної в Польщі газети, що виходить тиражем 500,000 — „Газета виборча“. Цю газету читає вся Польща, раненько за нею стоять у черзі, ніби за свіжими булочками. Так от до неї я надіслав свою статтю про УГС та про НРУП. У статті я розповів також про розмову з Миколою Горбачевим та про зустріч офіційних чиновників з представниками УГС“.

Саме в цей час надійшла телеграма-запрошення, отже В. Мокрий вже мав з чим їхати, бо стаття для газети була готова, вона стала потім його вступом на З'їзді НРУП в Києві.

Д-р Мокрий розповів, що не раз чув від поляків про те, як мішно спить Україна. Тому газету зі своєю статтею, та іншими матеріалами про діяльність УГС та Народного Руху України він розіслав на адреси видатних діячів „Солідарності“, аби побачили й переконалися, що Україна не спить. Вона таки почала пробуджуватись, каже В. Мокрий. А З'їзд НРУП справив на нього таке сильне враження, що важко його передати. Адже там було заторкнено проблеми екології, політики, економіки. Всі проблеми і всі сфери життя в Україні. Промовляли визначні діячі правозахисного руху в Україні Левко Лук'яненко, Вячеслав Чорновіл, Михайло Горинь, Євген Сверстюк і багато інших членів неформальних організацій. Їхні виступи були вражаючі, а присутні вітали ці виступи з таким піднесенням і захопленням, що багато хто плакав від радості. Дуже добре виступили члени СПУ (Спілки Письменників України), члени Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка, тобто представники ліберально-реформаторського крила партії Володимир Яворівський, Іван Драч, Дмитро Павличко та інші. Але важливе було не те, хто говорив, а те, що говорили, бо горіли вони про те, що

Д-р В. Мокрий розповідає про поїздку до Києва.

так наболіло усім українцям!

До Києва В. Мокрий приїхав у складі делегації „Солідарності“, до якої входило вісім осіб: Адам Міхнік, Францішек Сак, Збігнєв Янас, Єжи Яхончик, Богуміла Бертиховська, Володимир Мокрий і його дружина Христина Мокра. Всі вони вже від самого початку були активістами „Солідарності“ і лишаються ними тепер. На З'їзді у Києві були не лише представники польської „Солідарності“. Там були представники прибалтійських та інших республік союзу імперії та національних груп в Україні. Вони мали змогу виступити на З'їзді. Вони закликали до єдності у боротьбі з комуністичним режимом.

А що в Україні В. Мокрий був вперше, то хотів побачити й почути якомога більше. Зауважив, що в Києві панувала все ж таки російська мова і це його прикро вразило, бо важко уявити столицю України такою зрусифкованою. На відміну від того загального фону в Києві, З'їзд був справжнім національним святом пробудження і відродження України. І якщо там часом і скубується між собою ті різні формальні й неформальні угруповання, то вони все ж таки вирішують серйозні проблеми і спільно роблять добру справу. З'їзд продемонстрував це виразно й незаперечно.

В. Мокрий закликав надіслати в зрусифковані міста України літературу, щоб люди могли прочитати правду про Україну і її долю, щоб вони знали звідки походять, де їхній корінь. „А якщо ви можете послати їм пароплав мила, то допоможете їм не лише духовно. Бо шіє так необхідної продукції отой зрусифкований Донбас не має. Якщо ж вони знатимуть, що допомогти їм надіслать українці Америки, це допоможе їм усвідомити, хто є вони самі.“

Д-р Мокрий так захоплений з'їздом НРУП, що знову повертається до нього і розповідає, що закінчився він відспіванням „Заповіту“ Т. Шевченка серед нічної тиші, серед автомобілів і міліції, при схилених блакитно-жовтих прапорах перед пам'ятником Т. Шевченка. Були там десятки

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У „Свободі“ ч. 210 з суботи, 4-го листопада ц. р., вкраля помилка у статті п.з. „В. Яворівський зустрічався з американськими політиками“. У другій іншальті в п'ятому рядку згорі написання „консуляту в Москві“, а має бути „консуляту в Києві“. — Ред.

прапорів різних народів, в тому числі, прапор з написанням „Солідарність“. Українців привело туди неберебне прагнення покликати невинного Ко бзареві в нас національного пробудження і відродження, про яке так мріяв наш Великий Кобзар. А рядки з його віршів донесли до нас цю відвічну мрію нашого народу — мрію про волю.

Щодо майбутніх планів, В. Мокрий сказав, що буде працювати для того, щоб здемаскувати злочини комуністів. Він уже написав кілька статей про Великий геноцид, а тепер писатиме більше, щоб ця правда виходила за межі України. Про неї мусить знати увесь світ.

Любов Колеснічкова
ПОТОБІЧ РУБІКОНУ
ОПОВІДАННЯ, НОВЕЛИ, НАРИСИ, ДРАМА

Мистецьке оформлення
Любові Гуцалюк
Тверда обкладинка
Ціна \$15.00 плюс \$2.00 за пересилку
Замовляти:

СВОБОДА BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Мешканців стейту Нью-Джерсі обов'язує додати до ціни 6% стейтового податку

PARCA COMPANY
FURNITURE STORE
26 First Avenue
New York, N.Y. 10009
Tel.: (212) 473-3550

НА РІЗДВЯНІ СВЯТА: КУТЯ, МАК, ГРИБИ, СВЯТОЧНІ КАРТОЧКИ, КОЛІДАЙ (касетки — платівки). ВИСИЛАЄМО ПОШТОЮ.

FUNERAL DIRECTORS

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK, OKOLICACH

ЛУІС НАЙГРО — директор
Родина ДМИТРИЙ

Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N.Y. 10009
(212) 674-2568

LYTWYN & LYTWYN
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED

Обслуга ШИРА / ЧЕСНА
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
Також займаємося похоронами на цвинтарі в Бавнд Бруку / перенесенням тілних Останків з різних країн світу

UNION FUNERAL HOME
1600 Stuyvesant Avenue
(corner Stanley Terr.)
UNION, N.J. 07083
(201) 964-4222

ПАМ'ЯТНИКИ
з різних гранітів, ставимо на цвинтарях св. Андрія в Бавнд Бруку, св. Духа в Гемптонбургу та інших

ВІДОМА СОЛІДНА ФІРМА
Cypress Hills Monuments
Власник — українець
ВОЛОДИМИР БІЛАНСКИЙ
К. М. КАРДОВИЧ
О. ЛОБАЧЕВСЬКА
800 Jamaica Avenue
Brooklyn, N.Y. 11208
Tel.: (718) 277-2332

Відкрито кожного дня, в суботу включно, від 9 до 5 по пол. в неділю від 10 4 по пол. На бажання і для вигоди клієнтів радо заведемо до Вашого дому з проєктами й порадами.

Тел.: (201) 372-0468

ROSE-HILL MONUMENTS

184 UNION AVENUE IRVINGTON, N.J. 07111

S. ZELINSKY — ПИЛИП ЧУЙ

ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО НАДГРОБНИКІВ СТАВЛЯЄМО ПАМ'ЯТНИКИ НА ВСІХ ЦВИНТАРЯХ І НА СВ. АНДРІЯ В С. БАВНД БРУКУ, НЮ ДЖЕРЗІ І СВ. ДУХА В ГЕМПТОНБУРГУ, НЮ ЙОРК.

Granite ■ Marble ■ Bronze